

1457 A. Ω. 1757
DISSERTATIO PHILOSOPHICA

OLFACTUS NATURAM

exhibens,

Quam

DIVINA AFFULGENTE GRATIA,
Et Ampliss. Facult. Philosoph. in Regia
Acad. Aboënsi consentiente,

SUB PRÆSIDIO

Viri Amplissimi

DN. M. PETRI HAHN,
Scient. Natur. Professoris Ordinarii
& Bibliothecarii Celeberrimi, Fautoris & Pro-
motoris quovis observantiæ cultu ætatem
prosequendi.

Publicæ bonorum censuræ modestè submittit

S. R. M. Alumnus

JOHANNES Wickelgreen/
Wex. Smol.

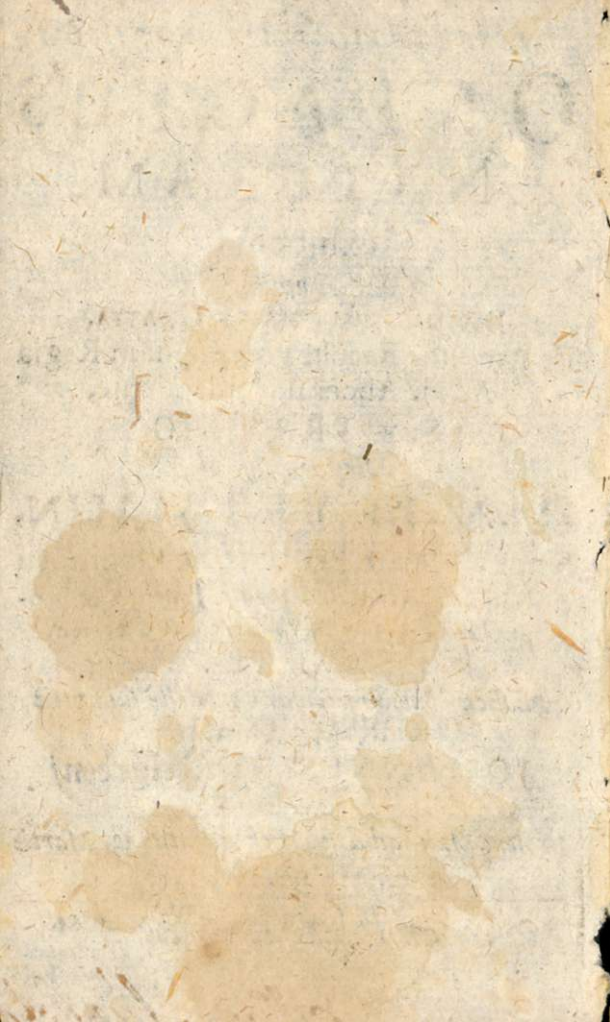
In Acr. Max. ad d. si DEO videatur 13. Martii

A. M. DC. XCVII.

Impr. apud Jo. LAURENTII WALLIUM.

Mons. Funke

VIRO

Amplissimo atque Celeberrimo

DN. M. P E T R O
H A H N,

Scientiæ Naturalis, in illustri, quod
Aboæ est, Musarum Palladio,

P R O F E S S O R I

Famigeratissimo,

Ut &

ACAD. BIBLIOTHECARIO

Accuratissimo,

Mæcenati & Promotori suo
propensissimo,

Præceptori fidelissimo, pio animi
zelo & submissa mentis venera-
tione æternum suspi-
ciendo.

Quod hæcæ tenuioris ingenii mei tenta-
mina, Amplitudinis Vestræ
auspicio in lucem edita, Celeber-
rimo Vestro Nomini inscribere & consecra-
re non sim veritus, fecit insignis & quidem sin-
gularis Amplitudinis Vestræ in me humili-
mum Clientulum & consanguineum suum, per
triennium, quo, in plaga hac boreali hospes vi-
xi, favor & benevolentia; quæ majora existisse
lubenti & ingenuo animo confiteor, quam ut iis-
dem debitis laudibus extollendis, ne dicam re-
ferendis par unquam esse queam, Cogorque
necessitate actus, quod socrates olim Platoni fe-
cit, coram Amplitudine Vestra usurpare.
Is cum beneficiis solvendis imparem sese videret,
inopiam ingenue confessus, Socratem O
Plato accipe pro beneficiis exclamavit. Ego mini-
me

me amplioribus ornatus muneribus, me Amplitudini Vestrae perpetuo devotissimum in pretium beneficiorum debeo. Dignetur itaque Celeberrima Vestra Dignitas hasce lineolas, quas, in aeternae gratitudinis sacramentum, omniumque obsequiorum & officiorum humiliorum certissimum pignus offero, serena & benevola fronte inspicere, meque tenui fortuna afflictum favore suo solito insuper fovere, est quod humilime rogo & obtestor. Vivat interea Amplissima Vestra Dignitas diutissime! felicissime! Emolumentum Ecclesiae; Patriae Decus; Amplissima suae Familiae insigne fulcrum & gaudium, meus denique omniumque ope sua largissima indigentium gratosus Fautor & Patronus Magnus. Sic pia & devota mente debet

AMPLITUDINIS VESTRAE

humilimus cliens

J. W.

Plurimum Reve
& Doctis

DN. M. PETRO OSANDRO,
Præposito in Kongahärad meri-
tissimo, Pastori in Linderö &
Sandö Vigilantissimo, Mæce-
nati & Patrono semper co-
lendo.

DN. M. ABRAH. THURONIO,
Pastori in Rimitto fidelissimo,
Fautori & Benefactori multum ho-
norando.

DN. JOHANNI uhr/
Pastori in Håslöf etc. vigilantissimo,
Avunculo & Promotori suo jugi-
ter colendo.

DN. PETRO BERGIO,
V.D. Ministro in Rimitto solertissi-
mo, Fautori & Amico honoratissimo.

RIS

rendis, Clarissimis
simis

DN. M. MAGNO LAGHE,

In Regio Gymnasio Wib. S. S. Theol.
Lectori & Consist. Eccl. Assessori
dignissimo, nec non in Säckijärvi
Pastori laudatiss., Promotori quovis
obsequiorum genere prosequendo.

DN. JOHANNI Kankel/

Past. in Wäckelsång/Tingzåhs & Uhr-
åhsa meritissimo, Fautori & Everge-
tæ multis nominibus observando.

DN. NICOLAO CORNERO,

Pastori in Bagary fidelissimo, Fau-
tori singulariter honorando.

nec non

DN. JOHANNI MEJER,

In urbe Aboënsi Aurifabro Artificio-
sissimo, Fautori itidera honorando.

Multorum, Mæcenates & Patro-
ni Optimi, ardens monet desi-
derium, jubet ingens eorum debitum,
ut illis paratissima quævis offerant officia,
quorum congenitum erga se favorem certo
certius exploratum habent. Talem Vestrum,
Mæcenates & Fautores Optimi, Favorem
& beneficia singularia, sæpius expertus omni
semper expetivi voto, ut aliquid gratitudinis
signum edere possem, cumque spe diu frustra-
to nihil aliud occurrat, opellam tandem hanc
tenui profectam Minervâ, in grati animi &
debitæ venerationis tesseram Nominibus
vestris dicare & offerre ausim, quod vilius
licet munus sit, quam ut ullam debiti mei
partem solvere valeat, sereno tamen vultu &
favente nutu id accipiatis quæso, meiq; semper
memoriam in animis vestris accrescere & pro-
ficere sinatis etiam atq; etiam rogo. Supremum
interea Numen simplici mente venerari non de-
sistam, ut vos omnes salvos & incolumes tectosq;
ab omni malo clementer tueatur & conservet.

VEST. NOM.

Addictissimus

Cliens

J. W.

Disp. Auct.

*Christe fac ut Sapiam, quia tu Sapientia Patris
Solus es, & tecum qui Sapit, ille Sapit.*

PROEMIUM.

QVanta inter sensus cæteros,
quorum quilibet singulari suo
eminent vigore, usu & præ-
stantiâ, Olfactus sit dignitas
& excellentia, quam inæstimabilis ejus
utilitas, et suavitas eximia; id manife-
stissimo veritatis indicio testatur Phi-
losophorum princeps Aristoteles, cap.
I. de sensu & sens. in hæcce verba e-
rumpens: Olfactus τῆς σωτηρίας καὶ τῆς
ἐνέργειας, i. e. conservationis & salu-
tis, nec non ornatus & voluptatis cau-
sa animalibus concessus est; ut scili-
cet præsentiendo pastum quærant,
& perniciosum pestiferumque decli-
nent, ejusque beneficio varia utilita-
tis commoda percipiant; hinc quoque
A sen-

sensus alimenti dictus est. is enim rerum quæ gustari debent, velut explorator sit oportet, ne temerè noxia degustemus. Omnibus igitur in universum animalibus hic odorum communis est usus, quod nutrimentorum utilium & inutilium sint quasi indices, siquidem animal nullum libenter vescitur eò, à cuius odore totus abhorret. Hominum præterea utilitati odores quidam per se & sua naturâ absque alimenti respectu inserviunt, non raro enim florum, aromatum, taliumque bene fragrantium rerum odoribus vehementer gaudemus, qui nihil ad nutritionem conferunt, sed solam delectationem, spirituumque animalium refectionem præbent. Dum verò sensum hunc multis celebrandum encomiis, circa quem, svasu Celeberrimi Domini Præsidis, tenuioris ingenii mei vires experiri constitui, crebrâ mentis agitatione considero, ejusque intricatæ subtilitatis indolem altiori pectoris scrutinio contemplan, tot mihi obveniunt

varia

varia opinionum diffidia, tot acerrima
 Philosophorum de veris sensationis
 principiis certamina, ut in trivio con-
 filii constitutus animus, vereatur, nè
 tanta sententiarum varietas me acrio-
 ris ingenii inopem, altaque & prægran-
 dia naturæ scrutantem, ex recto navi-
 gationis cursu ad imas errorum pro-
 funditates detrudat. Cum verò sub spi-
 nosa difficultate, magna sæpè lateat
 pulchritudo, animum erigens vela ex-
 pando. Ut autem placidiori favonii
 aura ancipitis hocce fortunæ æqvora tra-
 jicere qveam, Cymbamque in altum
 emissam tranqvillior excipiat portus,
 ὀνοματολογίας seu nominis expositione
 consultò omisâ, utpote quæ nullis dif-
 ficultatum fasciis involuta, sed cuivis
 in Philologorum Scholis aliquantulum
 versato facile est obvia. πραγματολογίας
 seu Definitionem ipsam, quæ hic u-
 tramque, quod aiunt, facit paginam,
 exponere adnitar, eamque, præeunte Ex-
 cell. Sperling. talem sisto.

Olfactus est sensus externus nasi & processuum mammillarium beneficio odoris species recipiens & cognoscens. Discursus nostri initium à Definitione argumenti ad rationis scrutinium jam nobis revocandi, movendum esse operæ pretium duximus. Omnis enim quæ à ratione de re quapiam suscipitur disquisitio, debet à Definitione proficisci, ut manifesto constet indicio, quid sit id, de quo Disputationis actus instituitur, monente Cic. Lib. I. de officiis. Definitiones quidem varias hic afferre fategerunt rerum naturalium experti, pro ut illorum cuique subtiliori mentis suæ acie in cognitionem ejus penetrare contigerit. è quibus tamen datam hanc, cum naturam & modum Olfactionis ex sententia nostra proximè indigitare videatur, rectè retinendam esse asserimus. Quam ad bonæ Definitionis normam, more in philosophia dudum recepto, nobis examinaturis
duo

duo sese expendenda insinuant, Genus seu conceptus convenientiæ, & differentia seu conceptus distinctionis, quorum in Definitionibus formandis, cum valde utilem & necessarium veritatis indagandæ modum subministrant, maxima semper habenda est ratio, quibus neglectis jejuna & exsangvis evadit omnis Definitio. ponitur itaque hic generis loco Sensus, idque ideò legitimum, quod de suo definito ut essentielle latius & proximum in quæstione quid sit prædicari aptum est. hoc enim Olfactui una cum sensibus reliquis tanquam speciebus univocis, sub eodem genere contentis competit, uti id extra dubitationis! aleam evictum eunt potissima hæcce requisitorum momenta, quæ omnis sensationis veritatem adstruere debent, & huic inferius applicanda sunt, ut scilicet est primò Anima sensitiva, deindè organum, post hæc objectum, & postremò medium inter organum & objectum intercedens. Dicitur autem externus

sensuum interiorum respectu, tum
 quod αἰσθητικόν seu organum suum in
 exteriori corporis parte habet, tum
 quod αἰσθητὸν seu objectum sensibile forin-
 secus percipit, & ad sensus interiores
 defert. Undè per Olfactum non nu-
 dam Olfaciendi δύναμιν seu potentiam,
 nec solum organum, quod Arist. lib. de
 sensu & sens. sensum nominat, dicens:
*Sensibile positum supra Sensum non facit sen-
 sationem;* sed ipsam ἐνέργειαν & odoran-
 di actum intellectum volumus, quem
 non disjunctim, sed conjunctim, id est
 facultas & organum producant. Dif-
 ferentiam verò absolvunt voces cæte-
 ræ in Definitione expressæ, petitur
 namque hæc ab organo remoto &
 proximo, objecto & modo cognoscen-
 di. quæ singula singulatim in sequen-
 tibus nobis ventilanda veniunt.

§. II.

Hisce ita prælibatis, monet ratio in-
 stituti, rerumque ordo, ut pedem ul-
 terius promoventes ad propria Olfac-
 tus

factus requisita iudicii nostri aciem
devolvamus, quorum hic primò inve-
stigandum sistitur organum. quamvis
enim Anima sensitiva, quæ omni ani-
mali etiam rationis experti seu ipsis
brutis, ut commune & primarium Ol-
factus omnisque sensationis princi-
pium & causa ex necessitate competit,
corpori animato, amicò arctoque confor-
tii vinculò sit conjuncta, eique toti ratio-
ne suæ præsentia intimè communicata
adsit, organis tamèn destituta, nullius sen-
sationis auctor existit. Sapienter itaque
provida rerum mater Natura, quæ non
deficit in necessariis, sed cuique dedit
quod sat est, singulis animalium sensi-
bus sua assignavit organa, quorum o-
perâ tot insignes nobilesq; animæ vires
è potentia in actum deduci queunt.
Quod autem proprium & princeps Olfa-
ctus Sensorium sit habendum, de eo acer-
rimis semper sententiarum litigiis inter
Medicos & philosophos fuit controver-
sum; juvabit ergò in primis potiores opi-
niones eorum in medium proferre, no-

1
strosque deindè rationis conceptus se-
cundum altioris animii, ingeniique emi-
nentioris naturæ scrutatorum ductum,
de hoc negotio exprimere. Orga-
num Olfactus nares quidem vulgò ad-
struendas esse asseritur, iisdemque odo-
rem, ut oculis colorem & lingvâ sa-
porem percipere perhibemur. Verum
licet nares ad olfactum aliquid confe-
rant, & ut organum secundarium &
remotum concurrant, proprium tamen
& princeps ejus instrumentum non
constituunt, quod clarissimâ irradiabit
luce, dum melioris cognitionis gratiâ, eos
quibus nares inserviunt usibus, manudu-
cente Seid. in Lib. de homine pag. 219. re-
censemus, ut nimirum. Pulmones I.º per
nares attrahant sibi materiam respiratio-
nis aërem. Vehant II. particulæ aëris
inspirati per nares ad cerebrum sursum
tendentes una secum odores ad verum
Olfactus organum: sunt quippè boni
suaviterque redolentium rerum odores
non solum cerebro & spiritibus ejus
grati ac salutare, verum insuper de
mul-

multarum rerum & esculentorum genere animalibus indicia præbent. inserviant Ill. nares expurgationibus cerebri, cum per eas non aliter ac præparatam capitis portam superflua humorum excrementa excernenda & evahenda sint. ex quibus dispalescit nares subsidiariæ tantum operæ vicem sustinere, & ut causam sine qua non requiri, nec legitimo & adæquato sensorii loco substitui posse, ut pluribus infra dicetur. Arist. autem lib. de Sens. proprium Olfactus *ὀσφρητικόν* in capite & juxta cerebrum repositum iri voluit, idque operculi quodam tegumento obduci, quod, ut intro receptentur odores, ab inspirato aëre operiri & elevari oportere ait. Sed operculum hoc nemo hætenus satis ostendere, neque indagatio Medicorum licet solertissima quidquam tale reperire potuit, decepit ergo philosophum, quod anatomiae inexpertus in ejusmodi conjecturæ errorem inciderit. Galenus verò in lib. de org. Olf. sensorium hoc intra cranium

nium, in ipsis scilicet anterioribus cerebri ventriculis, vel eorum extremitatibus, quæ versus nares porriguntur existere affirmat, eosque ventriculos vaporosum quendam spiritum continere testatur. Verum nec hæc sententia cum immoto certitudinis fulcro consistere nobis videtur, indeque facile redditur elisa, quod cerebrum nullius sensus exterioris organum proprium sed commune est, Spiritum nimirum animale in organis sensuum exteriorum per nervos, ad actiones animales edendas suppeditans. Quidam Organum Olfactus in naribus, hoc est in tenuissimis quibusdam fibris à base cerebri, per *nervos* propagatis constituunt, Olfactumque fieri aiunt, dum tenuiores corporum particulæ disjunctæ in aëre volantes, non quidem quælibet, sed quæ satis subtiles, simul ac satis vividæ sunt, ut in nares attractæ tenuissimas Sensorii fibras pullent, titillent, vellicent, aliisque modis eas afficiant, quam assertionem Auctoribus suis libenter relinquimus.

ut

Ut autē mentem nostrā in principali olfactus organo indagando exponamus, notandum est Odores quidem primo per aërem ad nares externas semper patentes transire, indeque ad nasum internum, qui osse cribroso & processibus mammillaribus constat deferri. Os cribrosum in media frontis base situm, ad summam nasi radicem fertur, narium totam fermē cavitatem implens, plurima habet foramina, per quæ aëri & odoribus ad cerebrum apertus patet aditus. Processus mammillares duo sunt tubercula, & à sede, ubi ventriculorum anteriorum extremitates angustiores desinunt enascuntur; sunt albi, molles, nervis similes, non cavi aut perforati, intra calvariam consistentes, porrectique usque ad sinus & foramina Ossis cribrosi, in hos nervi Olfactui dicati inferuntur, similitudinem cum papillis mammarum habentes, unde & nomen sunt sortiti. Hisce obstructis ceu coryza laborantibus evenire solet odorem valde debilem vel prorsus nullum sentimus. Princeps hæc pars est,

est, cujus beneficio fiet Olfactus, huic
 immediatè opponitur nervus, faculta-
 tem deferens, odorem suscipit & ma-
 jorem cum illo convenientiam habet.
 rectè Julius Casserius Placentius lib.
 de 5. sens. *Observandum est in omni senso-
 rio nervum mollem à Cerebro descendere, post
 quem immediate statim verum occurrit orga-
 num, ut in oculo crystallinus humor, in auditu
 nervus expansus: sic etiam in Olfactu fieri,
 quis negabit? ex hisce jam prolatis cuivis
 oculos in calcaneo non gestanti, de vero
 Olfactus organo patere, nobis spes est.*

§. III.

Sensorii naturâ jam tenui expeditâ
 Minervâ, objectum sensile, sensorium
 immediato excipiens nexu, sub incu-
 dem examinis revocari vult, quod no-
 mine odoris insignitur, & olfactui ut
 proprium & à cæteris sensuum exter-
 norum objectis distinctum alligandum
 venit, cujus indolem hic loci paucis
 indigitare sufficiat, cum non absolutè
 & ut in foro proprio, sed respectivo
 tantum, quatenus scilicet in præsentis &
 actu

actu formali, Olfactui oblatus ad species Odoris apprehendendas eum movet atque excitat, nobis enucleandus offertur. De hoc vero priusquam nostrum formemus iudicium, pauca per remotionem in antecessum mittere e re esse videtur. Odores primo Pythagoræi substantiam quandam vaporosam & fumosam esse conjectârunt, iisque animalia nutriri posse dixerunt. In quorum *sententiæ* castra deinceps transierunt, eamque suæ auctoritatis subscriptione approbare conati sunt Hippocrates, Heraclitus, Empedocles, Platonici, & cum his Recentiores quidam Philosophi. Verum aliud suo testimonio probatum ivit Arist. demonstrans odores non esse halitus sive defluxus à corporibus, sed Accidens & quidem qualitatem sensibilem, substantiis seu halitibus extraessentialiter ut subiecto inhærentem. Confunduntur ergo ab illis Categoriæ substantiæ cum Accidente seu qualitate, quæ hic est odor. Omnia namque objecta sensibilia,

lia, quibus afficiuntur sensus, qualitates sint oportet. nulla enim substantia immediate incurrit in sensus, cum nulla substantia creata immediatum actionum suarum sit principium. Solus namque DEUS, in quem, uti omnis compositionis expertem, nulla Accidentia cadunt, immediate suas operationes exercit. Substantiæ autem creatæ, cum sint compositæ absque beneficio & ministerio Accidentium actiones suas absolvere nequeunt. Sic Olfactu percipiuntur flores & aromata, non quatenus sunt substantiæ, sed quatenus odorata, seu odoribus sunt prædita. De odorum natura secundo talem ferunt sententiam Conimbricenses Aristotelis Interpretes, quod sit qualitas ex sicco sapido cum humido à calore permisto & temperato, in misto orta. Est enim ajunt, odoris & saporis ea cognatio, ut omne sapidum odoratum sit & omne insipidum odore destituatur: in eo tamen odorem à sapore differre autumant, quod in sapore humiditas, in odore siccitas prævaleat.

Effi-

Efficientem odoris causam, ut omnium in mistis operum Calorem faciunt, qui siccum humido more & modo debito permisceat, indeque rationem petunt, quod res odoratae plerumque calefactae plus odoris emittunt, sic à propria odoris natura & origine aberrantes in quævis errorum feruntur devia, verisque falsa supponunt, odoresque omnes ad variam Elementorum permissionem & qualitates primas, in quarum potestate non sunt deducere conantur. Sed dicimus nos hic cum Scaligero. Naturam per naturam esse explicandam, non verò per rationes nostras evertendam. Si in odore, ut ajunt, prævalet siccum, cur tot res humidæ odoratissimæ, & tot res siccae inodoratae existunt? Urina putrida plus satis odorum de se spargit, nec tamen sicca est. Et licet gustus & Olfactus sit quædam affinitas, odoresque saporibus cognati habeantur, gratis tamen odores & sapores necessario subjecto conjungunt. Odoremque partis sapida

dæ esse affirmant. Experientiam enim consulenti aliud parebit, quia dantur res sapidissimæ & acerrimæ, nihil vel certè minimum odoris continentes. Quanta corrodingi vis & acrimonia sit in arsenico, mercurio sublimato & aliis mineralibus: oleo vitrioli, dragunculo, aro ac similibus, notissimum est: in quibus nullus vel exiguus est odor. Nec firmiore veritatis talo nititur, quod calorem odoris causam efficientem esse statuunt, cum unum Accidens alterum idque reale producere nequit. Interim tamen non negamus Calorem causæ instrumentalis vicem implere, & efficiendi scilicet corporis odorati formæ specificæ subsidiariam operam ad odoris educationem e subjecto præstare. Nos ergo Chymicorum informatione melius edocti, primum Odorabile sulphur esse innuimus. ut autem tutiori procedamus viâ, & faciliori negotio naturam & essentiam Odoris indagemus, Definitionem ejus subnectimus. *Odor est qualitas corporis misti, orta à sulphure,*
ad

ad rerum differentiis naribus representandas.

Ex qua essentia odoris verè & realiter elicitur, quod sit qualitas sulphuri ut primo radicali & subiecto proprio inexistens. Ubi enim Sulphur, ibi semper ejus proprium Odor, qui licet in multis sulphureis non semper percipiat, fit hoc saltem in integris: in resolutis verò manifestissimè sentitur. Ut enim vinum actu frigidum apparet, etsi calidissimum, ut ex Spiritu ejus inflammabili patet; ita sunt res multæ odoratissimæ, quæ tamen integræ nullum odorem nisi contritæ & accensæ fuerint emittunt, quantum odorem naribus exhibent sulphur & pinguedines accensæ, ex candelarum extinctarum foetore satis animadverti licet, neque sulphur semper in forma oleosa & pingvi apparet, sed sæpè etiam in spirituosa, ut in spiritu vini conspicitur. Ita in rosis minima sæpè est quantitas Spiritus *φλογισῆς*, istamen valdè odoratus est, magnamque aquæ copiam aliquot guttulæ odoratam reddunt.

§. IV.

Differentias odorum, cum inter animalia cuncta, quæ præclaro Sensu Olfactus natura beare dignata est, homo ob humidiores & frigidiores cerebri constitutionem, eundem debilissimum acceperit, nobis parum perspectas habemus, propriisque nominibus insignitæ non sunt, sed analogiâ & similitudine quadam saporum describuntur, quorum quoque sortiuntur appellationes, & dividuntur in extremos & intermedios. Extremi sunt, *suavis & amarus seu gratus & ingratus*, ille est in melle, croco, Musco &c. hic in aceto, urina, putrida, fecibus humanis & aliis. Intermedii sunt *gravis, amarus, Stypticus acerbus &c.* quos passim habemus in Oleis, pinguedinibus & aliis. Quod vero appellationes odorum à saporibus desumi diximus, non ita accipiendum erit, ac si cum dulci sapore, semper dulcis conjunctus sit odor, & cum amaro amarus, experientia namque reclamât, dulcis & gratus est odor chamemeli, sa-
por

por autem amarissimus: Idque ideo contingit, quod alia sit temperies aliudque subjectum proprium saporis, aliud odoris, in eo verò similitudinem notamus, quod sicut sapor dulcis jucundè afficiat gustum, ita benè afficit similis odor Olfactum. Seqvuntur autem odores quidam alimentum, quod eorum beneficio animalia explorant: & hi per se nihil voluptatis aut molestiæ præbent, sed per accidens solum, quatenus alimenti sunt indices: in quorum exquisita perceptione bruta quædam singulari odoratus vigore & Præstantiâ homines vincunt, ut notum est de corvis, canibus, simiis & vulturibus, ubi in ignotum cibum inciderint, qualitates ejus solo odoratu subito percipiunt, favente illis natura, in nimiae voracitatis remedium, ut scilicet prius exploratum habeant, quod tam avidè sæpe numero deglutiunt. Verum hæc Olfactus acrimonia in brutis, non ex principio rationis provenit, cum ea, quæ rationis propria sunt, nullum ani-

mal præter hominem agat, qui solus præclaro mentis iudicio objecta sensuum discernit & dijudicat, sed ex sola accidentali dispositione cerebri, & exquisitiori contextura ipsius organi ortum trahit, quò enim bruta cerebrum siccius & calidius habent, quòque longius Olfactus sensorium à cerebro est repositum, eò acriorem sensum hunc obtinent. Datur quoque aliud odorum genus, quod alimentum non comitatur, sed per se est gratum vel ingratum suaque natura offendit vel delectat: quales sunt florum, aromatum, aliarumque multarum rerum odores, quorum suavitate homines solum vel potissimum afficiuntur, dum ex iisdem bruta nullam vel planè mancam & imperfectam delectationem capiunt.

§. V.

Haftenus perlustratis, quæ objecti naturam concernunt, Medium, quod ut sensorio Olfactus deferantur odores, in-

intercedere debet, mente complecti reliquum erit. Tale Medium geminum observârunt rerum naturalium inspectores: aërem & aquam, illud primum, hoc secundarium. Quibus non ut subjecto primo | & proprio insit odor, nam cum sit qualitas & proprium sulphuris, non transit de subjecto in subjectum, quod nec cætera Accidentia faciunt. Hoc enim unum inter sex Peripateticorum absurda recenseri solet, Accidens scilicet sine suo subjecto proprio. Sed ut color primò & secundum esse naturale inest corpori colorato, deindè per speciem, seu spiritaliter inest etiam aëri medio; ita odor quoque primo & per se inest corpori olenti, deindè per speciem communicatur aëri tamquam medio. Hæc tamen traductio odoris non fit tam Spiritualliter ut in visu, neque momento, sed in tempore, quod satis benè animadverti potest. Neque negandum est odores non raro etiam realiter in &

cum suo subiecto particulis sulphureis, modò subtilibus & vaporosis, modò fumosis & crassioribus à corpore ipso per calorem, ignem, aliasvè causas resolutis in aërem spargi & ad sensorium deferri, ut in sequenti thesi clarissimo splendebit fulgore. ut itaque aër Medium visionis est, quatenus corpus *διὰ φανερὰς* auditus quatenus *διὰ ηὐρὸς* est, ita Olfactus medium constituit quatenus *διὰ οσμὴν*, hoc est, odori pervium est, vel cujus ea est natura, ut odores transmittere possit. De aqua etiam res manifesta est, exemplo piscium escam hamis impositam vel eminus odorantium.

§. VI.

Braviter sic pro ratione instituti, ea, quæ in cognitionem Medii nos deducere queunt, expendimus, jam commodior exigit ordo, ut modum Olfactionis, quo nimirum odores per medium ad Olfactus Sensorium deferuntur subjungamus. Quem quidem multis

tis difficultatum involucris implicatum, Auctores arcana naturæ profundosque rerum sinus pervolventes explicaturi, in varia sententiarum diffidia sunt deducti, ubi tamen tres potissimum opiniones eorum, qui animorum dissensione in hoc gordio nodo resolvendo laborârunt nobis sese offerunt, in quibus jam disputationis cardo vertitur. Prima præsertim placuit Heraclito & Galeno, nec non Medicorum perplurimis, qui statuerunt odores in materia & subjecto sicco parumque humido, usque ad sensorium semper deferri: imo, longius quidem progressi, odores ipsas exhalationes fumosas esse putârunt, ut superius percepimus. Secundam Peripateticorum quidam defendunt, sentientes odorem nunquam realiter à corpore olente effundi, aut progredi cum aliqua exhalatione, sed species tantum odoris per medium ad sensorium diffundi perindè ac in visu de colore fit. Priorem quod concernit, dicimus nos ibi confundi catego-

rias substantiæ & Accidentis, quatenus
 odores substantias faciunt, quod supra
 refellere conati sumus, hoc quidem
 eis in præcedenti thesi concessimus,
 quod & nunc ambabus, ut ajunt, manibus
 largimur, exhalationes scilicet, quasdam à
 rebus odoratis effluere, easque per aërem
 interdum ad ipsum Sensorium deferri, experientia
 namque probatum dedit, quod exhalationes
 odoratæ variis modis afficiant cerebrum,
 ejusque temperiem nunc alterare, nunc mulcere
 & temperare soleant, quod non tantum in
 cerebro manifestum, sed in oculis quoque
 experi licet, quomodo ab exhalationibus &
 fumis quasi roduntur, doloremque percipiunt.
 Videmus insuper res odoratas plurimas
 paulatim imminui, & re ablatâ, odorem
 sæpe in aëre diu percipi. Quod species
 tantum, quæ in absentia objecti non remanent,
 præstare nequeunt. quæ omnia latis superque
 confirmant exhalationes corporeas vim
 calefaciendi & frigefaciendi aliaque
 præ-

præstandi obtinentes è rebus odoratis
 effluere. Sed hæc ad propriam odo-
 ratus naturam nihil faciunt. Speciem
 enim spiritalem requiri & præsuppo-
 ni extra dubitationis periculum poni-
 tur: nullum enim sensum per qualita-
 tem realem seu materialem, sed tantum
 per ejus speciem, seu qualitatem in-
 tentionalem, quæ radicaliter quidem
 est in subjecto, sed communicative per
 medium ad organum defertur, affici
 putamus. Interim tamen nec posteri-
 ori sententiæ, quæ Peripateticorum est,
 per omnia propter rationes supra al-
 latas assensum nostrum præbere pos-
 sumus. Sed asseveramus nos hic Ter-
 tio, odores non raro, ut antea innui-
 mus, cum subjecto corporeo ad Olfac-
 tum deferri; hoc tamen perpetuo ne-
 cessarium esse negamus, illa namque
 καπνώδης ἀνατομίασις è re odorata exha-
 lans, non semper ad nares usque per-
 tingit, & interdum nihil tale è cor-
 pore effluit, sed fit Olfactus nudis spe-
 ciebus odorum, è re odorata ad orga-
 num

num ejus per aërem vel aquam delatis. Quod facile illustratur exemplo, per quod compendiosum & efficax obtinetur iter: pisces namque odoribus in aqua allekti escam quærunt, id quod fieri non posset, si exhalationes cum odore ut ejus vehiculum semper essent conjunctæ, exhalationum enim odoratarum natura in ficco â calore elaborato consistens, cum per se sursum feratur, quomodo aquæ peteret fundum? Vel si eo usque pertingeret, quo pacto naturam suam calidam & siccam ibi integram servaret; cum res odoratas aquâ superfusas odorem perdere experienciâ edocti novimus. si denique corpora odorata, quæ sæpe minima sunt, tota in vaporem resolverentur, tam diuturnum non possent edere effluvium, ut ad vasta spatia explenda sufficerent, res etiam multas, odorem satis diu fundentes nihil imminui vel tabescere animadvertimus.

§. VII.

Prius quam vela Disquisitionis nostræ contrahimus, haud intrugiferum fore confidimus, Quæstionem hanc satis intricatæ subtilitatis, multaque controversiarum diversitate à rerum expertis vexatam discursibus nostris, Coronidis loco subnectere. *An scilicet odores ad nutritionem faciant?* quam negandam esse statuimus, idque sequentibus rationum ponderibus instructi. I. Omne quod nutritioni interservit & ad corpus alendum conducit, compositum sit oportet: corpora namque nutrienda composita sunt, & similia similibus nutriuntur, augentur & conservantur, odor autem non est corpus seu simplex, seu compositum, seu mistum; sed Accidens, & quidem ad tertiam qualitatis speciem pertinens, E. non nutrit. II. novimus omnia nutrita, quasdam alimenti sui reliquias colligere: at de odoribus nulla colliguntur & secernuntur excrementa, sed tan-

tantum de compositis & mistis, cum
 in his solis sit partium dissimilitudo.
 Unde alendi vim nullam obtinent. III.
 Debet alimentum alterari ac concoqui,
 inque proprium primumque locum
 concoctionis Ventriculum recipi. Odor
 autem non in ventriculum sed in ca-
 put & cerebrum recipitur. Verum non
 desunt ratiocinia, quæ nobis in contra-
 riam partem obverti possunt, quæ li-
 cet nihil præter apparentiam quandam
 veritatis præ se ferant, potiora tamen
 ordine recensēbimus, mentisque ad cy-
 nosuram pensitata, eadem resolve-
 mus. Argumentantur autem I. Hunc
 in modum. Quodcunque repletionem
 adfert, illud est corporeum, at odores
 cerebrum replent, Ergo corporeum
 seu substantiale quid sunt, & per con-
 sequens eos nutrire posse veritati con-
 sonum relinquitur. II. Odores calefa-
 cere, teste Aristotele proponunt. inde-
 que ita colligunt: quod calefacit cor-
 poreum est, Odores calefaciunt E. III.
 odoribus spiritus animales, auctoritate
 Hip-

Hippocratis, suffulti nutriri posse affirmant, qui ægros odoribus reficiendos vult, ubi vitæ instauratione opus est. IV. Exemplis nituntur, quibus haud parum roboris sententiæ suæ accedere existimant. Democritum enim mortis vicinum panis recentis odore vitam triduo protraxisse ferunt. Philippus Melancthon auditoribus suis recitare confuevit, Mœchum quendam fame necandum; multos dies in carcere ex odore carnis assatæ, quæ ei quotidie, ut acerbior & longior esset famis cruciatus offerebatur, servatum fuisse. Strabo gentem Astomorum in ultima India ad fontem Gongis nominat, quæ solo odore vitam ducat. Quare ad nervum I. Argumenti respondemus dicendo: repletionem cerebri ab odoribus non per se, sed accidentaliter fieri. repletur enim cerebrum vel ab exhalationibus cum quibus sæpe conjunctus est odor: vel liquefacit calida odoris qualitas humiditates in capite, à quibus deinde fusis proximè fit fusio in venis & cerebro.

Con-

Connectioni autem Majoris II. ratiocinii
 reponimus, distinguentes inter ignem
 & calorem, uterque calefacere dicitur,
 ignis ut substantia & subjectum caloris,
 calor ut qualitas in igne, quæ confun-
 denda non sunt, nam calefacit ignis
 qualitate sua calida, nec ideò calor
 ipse est corpus, sic calefaciunt odores,
 non ut corpus seu substantia, sed ut
 qualitas corpori inhærens. Ex aucto-
 ritate sola de nutritione spirituum a-
 nimalium III. loco allata exigui mo-
 menti illatio fit, veritati enim con-
 sonum videtur Hippocratem per spi-
 rituum nutritionem haud indubie in-
 nuere voluisse eorum roborationem &
 refectionem, & non veram quandam
 nutritionem. Exemplis IV. objectio-
 nis Ergo in medium adductis tale red-
 ditur responsum; quod fieri quidem po-
 tuit, ut Spiritibus aliquid roboris ex
 halitu panis recentis, quò per triduum
 vitam traxisse fertur Democritus ac-
 cesserit: ideò tamen odoribus vera nu-
 triendi potentia adscribenda non est,
 nec

nec, per triduum absque cibo & potu vivere, miraculum est. Idem terendum erit iudicium de halitu carniū affatarum, non enim tam vitæ producendæ gratiâ, quam augendæ inque rabiem vertendæ famis causa, captivos ita afflixerunt Tyranni. Narrationem autem Strâbonis quod attinet vix quēpiam credo latet multa fabulosa â veteribus memoriæ prodita esse, quibus hodiernum nihil vel parum fidei habetur, quod etiam traditioni huic accidit, quare eandem ut fabulosam relinquimus, nec Strabo ipse diffimulat figmentum esse, quod ab aliis acceperit. Sic per DEI gratiam Sensum Olfactum tenui nostrô penicillo adumbravimus, quæ ut B. L. in mitiorem partem accipiat quæsumus, & si quid desideret, id bonæ ejus interpretationis cynosura candidusque favor supplebit. Interea calida nostra vota pro perenni incolumitate sua, apud eum, qui omnis Salutis Auctor & fons est, non deerunt.

Hic Ancoram jacimus, dicentes:

SOLI DEO GLORIA.

TRV. Diss. Ad Pereximium
DN. JOHANNEM Wickelgreen/

Amicum Optimum

CONGRATULATIO.

Quæ tangit tangens novit; sed novit odores
Olfaciens, gustans novit & ore cibos.
Olfactus, nihil, quum tritius: attamen illum
Declarare labor, raraque materies,
Conferat Altitonans tibi præmia justa laboris
Egregii, & meritis equiparanda tuis.
Pergis enim doctæ sensus aperire latentes,
Quem conatum nunc gratulor atque precor
Ut tibi sic liceat latam decurrere vitam,
Perpetue fama polum stringat utrumque sono,
Quæ Titulus veteres: semper sic Teg, manebunt
Fama, decus, laudes, honosque tuus.

IOHAN. AGRELL.

Dilecupiens dulces Phœbi gustare saporés,
Olfaciet multos vigilando noctis odores,
Tempora consumeret doctorum scripta legendo,
Atq; auscultando, quæ candida cunq; docentur.
Talem te exhibuisse doces mi s'avis amice,
Et te nocturnâ versasse manuque diurnâ,
Mentis opes quærens, doctorum scripta virorû,
Dum calamo docto varios depingis odores.
Gratulor his Studiis: cœlum tua cœpta secundet,
Et precor ut veniat tibi lausq; decusq; laboris!

MATTHIAS Beckelman.